

**Verkenningstudie
draagvlak Cittaslow
Gemeente Olst-Wijhe**

'Samen maken we het verschil'

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wat zijn de kernwaarden van de gemeente Olst-Wijhe ?	6
Het internationale keurmerk Cittaslow, wat is het en welke gemeenten zijn lid ?	8
Past Cittaslow bij Olst-Wijhe ?, wat willen we bereiken ?	11
Is er voldoende draagvlak voor Cittaslow ?	12
Wat zijn de gevolgen van de invoering van het keurmerk Cittaslow ?	14
Conclusies en Aanbevelingen	17
Hoe kan het keurmerk Cittaslow verkregen worden ?	19
Bijlagen:	
1. Overzicht personele capaciteit en budgetten in Nederlandse Cittaslow gemeenten..	20
2. Overzicht aantal concrete projecten in de Cittaslow-gemeenten in Nederland ...	21
3. Overzicht ondersteuning lokaal bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties Olst-Wijhe m.b.t. stimulerings-/aanjaagbudget Cittaslow	23

Inleiding

In het voorlaatste **'Collegeprogramma 2011- 2014'** werd aangegeven dat het mooie landschap, de lokale agrarische setting en haar producten, de kleinschaligheid, en de cultuur een kenmerkende en onderscheidende mix van Olst-Wijhe vormen.

Het **'Communicatiebeleidsplan 2013-2017'** geeft een beeld over wat Olst-Wijhe in de toekomst wil zijn en wat zij wil uitstralen. De kracht van Olst-Wijhe zit in de kleinschaligheid, en de hoge mate van participatie en betrokkenheid. Vertrouwen is een belangrijke basis voor samenwerking. Burgerparticipatie en overheidsparticipatie vormen hierbij twee gelijke en leidende principes.

Medio 2012 is de **'Sociale Toekomstvisie Olst-Wijhe 2012-2020'** vastgesteld. Uit gesprekken met inwoners en lokale organisaties is een beeld gecreëerd van de sterke kenmerken van Olst-Wijhe. Dit zijn onder andere: groene en ruim opgezette dorpen, landgoederen, veiligheid, gemeenschapszin en kleinschaligheid.

Om als gemeente aantrekkelijk te zijn voor wonen, werken en recreëren, is het belangrijk om te laten zien wat Olst-Wijhe te bieden heeft. Een duidelijk en herkenbaar profiel is daarvoor van belang. Het te kiezen profiel moet aansluiten bij 'onze' sterke kenmerken. In de Toekomstvisie is daarvoor een link gelegd met Cittaslow, een internationaal keurmerk voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners, die op de gebieden van leefomgeving, landschap, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit tot de top willen behoren. Deze uitgangspunten leken, en lijken nog steeds, goed aan te sluiten bij de manier waarop Olst-Wijhe zich als gemeenschap wil(de) profileren. Cittaslow zou daarom een passend instrument kunnen vormen voor de te maken richtinggevende keuzes. Om dit nader in beeld te krijgen is destijds een korte haalbaarheidsstudie uitgevoerd. Na bespreking in het college is in 2013 aan het einde van de vorige raadsperiode besloten om Cittaslow' aan te houden, en eerst het lokale draagvlak beter in beeld te brengen.

In 2014 is een nieuwe coalitie aangetreden. 'Samen werken aan leefbare kernen', is het gemeenschappelijke doel in het bijbehorende **'Coalitieakkoord 2014-2018'**. Om de gestelde uitdagingen en ambities inhoud te geven is samenwerking met tal van partners een randvoorwaarde. Samenwerking tussen overheid, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Wij moeten "doen wat nodig is" om de dorpen leefbaar en vitaal te houden, de gemeenschap betrokken, de ondernemers actief en het landschap natuurlijk, krachtig en tevens recreatief beleefbaar. Lokale krachten worden vanuit 'ons' DNA en vertrouwen gebundeld richting de gezamenlijke doelen. Een gezamenlijke missie en (daarbij ondersteunend) paraplu-merk is daarvoor nodig !

In april 2015 is de concept-**Beleidsvisie 'Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015-2020'** met stakeholders besproken. Tijdens dit overleg is het aangehouden keurmerk Cittaslow opnieuw op de gemeentelijke agenda geplaatst. In de **Beleidsbegroting 2016-2019** heeft het college van B&W daarom aangegeven dat zij in 2016 nader onderzoek zou doen naar het lokale draagvlak voor Cittaslow.

Ondertussen kantelt de Nederlandse samenleving steeds meer van een centraal geleide, top-down gestuurde samenleving naar een decentrale, bottom-up samenleving. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gehanteerde werkwijze binnen de gebiedsaanpak **'De Kracht van Salland'**. Naar de mening van Jan Rotmans, hoogleraar transitiekunde ontstaat er een nieuwe orde, bestaande uit horizontale verbanden, zoals lokale gemeenschappen, coöperaties, sociale en fysieke netwerken. De nieuwe sturing, gericht op het creëren van netwerken en ruimte, vervangt de oude, die bestond uit: centraal, sturing, geregisseerd met controle & zekerheid. De nieuwe sturing houdt in dat de gemeente richting geeft, tegenspel creëert, (on)verwachte en ongedachte coalities en verbanden faciliteert en stimuleert, afstemt en (innovatie)ruimte biedt. Dit biedt Olst-Wijhe nieuwe kansen, maar brengt soms ook onzekerheid met zich mee. Duidelijk is dat er in gezamenlijkheid acties ondernomen moeten worden richting op elkaar afgestemde doelen. Een eenduidig en herkenbaar gemeentelijk profiel zou hieraan een bijdrage kunnen leveren.

In de afgelopen maanden is de concept 'Structuurvisie Olst-Wijhe' vormgegeven. Tijdens de interactieve bewoners- en ondernemersavonden zijn de gebiedskernwaarden van Olst-Wijhe nog eens benoemd, dan wel herbevestigd, en zijn ook kansrijke ontwikkelingen aangegeven. De uitkomsten geven aan dat de IJsselzone, de lommerrijke landgoederen, het Sallandse platteland en de dorpen gelegen tussen de beide Hanzesteden, met z'n vieren de identiteit, het DNA, van Olst-Wijhe vormen.

In de concept 'Structuurvisie Olst-Wijhe' is o.a. het volgende opgenomen:

'De kracht van Olst-Wijhe zit met name in de kwaliteit van de leefomgeving en het landschap. De ligging aan de IJssel, de landgoederen, het Sallandse platteland, 12 dorpen en buurtschappen met een relatief hoogwaardig voorzieningenniveau en gevarieerde woonmilieus en de uitstekende verbindingen met Deventer, Zwolle en de rest van Nederland, zijn belangrijke kernkwaliteiten.

Olst-Wijhe kent een actieve samenleving. De maatschappelijke identiteit wordt bepaald door het prettige leef- en woonklimaat, de actieve 'burenplicht', een bloeiend verenigingsleven en de ondernemende cultuur van 'schouder eronder'.

De diversiteit en verscheidenheid van het karakteristieke rivierenlandschap met het hoger gelegen dekzandlandschap is uniek.

De identiteit van Olst-Wijhe is bepaald door de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap en de activiteiten van de mens. Bij deze identiteit, de karakteristieke gebiedskenmerken (ook wel DNA genoemd), spelen ecologie en erfgoed een belangrijke rol. Op basis van de identiteit worden vier deelgebieden onderscheiden: Sterke dorpen tussen twee Hanzesteden, Prachtige IJsselzone, Lommerrijke Landgoederen en Sallandse platteland.

Als toekomstige doelen voor 2025 worden de onderstaande 6 speerpunten in de Visie benoemd. Samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties werkt de gemeente aan de leefkwaliteit met zorg voor elkaar en goede bereikbare voorzieningen en ontmoetingsplekken in de dorpen, buurtschappen en op het platteland. Dit wil de gemeente doen op een manier die aansluit bij de identiteit: een bloeiend verenigingsleven en de ondernemende cultuur van 'schouder eronder' op zowel het economische als het sociaal-culturele vlak. Ze wil werken aan een gemeente waar landbouw en landgoederen ruimte krijgen zich duurzaam te ontwikkelen om de kwaliteit van het prachtige landschap te behouden en te versterken. Waar gasten welkom zijn om te genieten van de rust en ruimte, van het landschap met de landgoederen, van de dorpen en van de IJsselzone met als groenblauwe ster het

'Ijsselfront Olst-Wijhe'. Een plek waar iedereen zich thuis voelt. Er is ruimte voor nieuwe innovatieve concepten en experimenten, duurzame ontwikkelingen en initiatieven die bijdragen aan het realiseren van dit toekomstbeeld. Onderstaande 6 speerpunten bepalen de koers voor de komende jaren voor de vier benoemde gebieden. Samen aan de slag met kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingen en het creëren van (koppel)kansen is de uitdaging.

1. Aantrekkelijk en veilig wonen voor jong en oud met passende toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en mogelijkheden om te werken in en om de dorpen en buurtschappen;
2. Evenwicht tussen leefkwaliteit, bereikbaarheid en mobiliteit;
3. Vrijtijdsbesteding als impuls voor de lokale economie met de aantrekkelijke IJsselzone en 'Ijsselfront Olst-Wijhe' als integrale gebiedsontwikkeling;
4. Versterken van toekomstbestendige landbouw en landgoederen;
5. Inzetten op het duurzaam vormgeven van nieuwe ontwikkelingen, op duurzame energie en energiebesparing in het kader van de energietransitie;
6. Samenwerken aan circulaire economie, aan vestigingsmogelijkheden voor lokale ondernemers en daar waar mogelijk innovatie bevorderen.

Verkenning Cittaslow

Voor u ligt een draagvlakverkenning naar het internationale keurmerk Cittaslow. In deze notitie wordt uiteengezet wat 'Cittaslow' is, welke gemeenten in Nederland Cittaslow zijn, of het past bij Olst-Wijhe, en hoe het staat met het lokale draagvlak. Ook wordt inzicht gegeven in de kosten die gemoeid zijn met de invoering en hoe het keurmerk via certificering verkregen kan worden.

Informatie over Cittaslow is verkregen via alle 10 de Cittaslow gemeenten in Nederland, maar met name via de gemeente Midden-Delfland, hoofdstad Cittaslow in Nederland, en 'onze' Gelderse buurgemeente Heerde, die sinds 2012 dit keurmerk voert. Heerde vormt mede door de schaal en het aanbod van haar voorzieningen een interessante benchmark voor Olst-Wijhe.

Wat zijn de kernwaarden van de gemeente Olst-Wijhe ?

Bij het opstellen van de **'Sociale Toekomstvisie Olst-Wijhe 2012-2020'** is samen met inwoners en lokale organisaties een beeld gecreëerd van de sterke kenmerken van Olst-Wijhe. Deze kenmerken zijn:

- groene en ruim opgezette dorpen en buurten;
- een veilige omgeving;
- betaalbare woningen;
- gemeenschapszin;
- kleinschaligheid;
- noaberschap.

In 2016 is er via interactieve, ideevormende sessies gewerkt aan het vormgeven van de concept **'Structuurvisie Olst-Wijhe'**. De identiteit is hierbij vooralsnog vormgegeven via gebiedskenmerken voor 4 gebieden:

- de IJsselzone   - rivier, weidsheid, natuur, rust, hoeven, steenfabrieken, uiterwaarden, dijken, schepen, loswal, havens, verdedigingswerken, wandel- en fietspaden;
- de landgoederen   - havezaten/landhuizen, grandeur, lanen, bossen, parken, (cultuur)historie, ruimte, verblijf;
- het platteland   - agrariërs, bedrijven, landschap, koeien, weteringen, kleinschaligheid, burenplicht, routes, rustpunten, B&B, duurzame economische activiteiten, streekproducten;
- de dorpen   - wonen, industrie, innovatie, middenstand, verenigingen, voorzieningen, mobiliteit, ontmoeten, Hanze, cultuur.

In de concept visie is aangegeven dat de kracht van Olst-Wijhe als woongemeente zit in met name:

- de kwaliteit van de leefomgeving en het landschap;
- de ligging aan de IJssel;
- de landgoederen en het platteland;
- de 12 dorpen en buurtschappen;
- het relatief hoogwaardig voorzieningenniveau en de gevarieerde woonmilieus;
- de uitstekende verbindingen met Deventer, Zwolle;
- de actieve gemeenschap;
- het prettige leef- en woonklimaat;
- de actieve 'burenplicht' (noaberschap);
- een bloeiend verenigingsleven;
- de ondernemende cultuur van 'schouder eronder'.

Binnen de gebiedsaanpak '**De Kracht van Salland 2014-2020**', waarbij een hecht netwerk van vrijwilligers en organisaties werkt aan nieuwe ontwikkelingen in Salland, zijn de volgende waarden centraal gesteld:

- lokale kracht;
- integrale aanpak (van onderaf);
- duurzaamheid;
- kennisoverdracht;
- verbindingen en bundeling

Inwoners en organisaties realiseren vooral op eigen kracht, gemeenten en waterschappen stimuleren en faciliteren waar nodig. Maatwerk, flexibiliteit en resultaatgerichtheid vormen hierbij leidende principes.

Het internationale keurmerk Cittaslow, wat is het en welke gemeenten zijn lid ?

Oorsprong

De oorsprong van Cittaslow (citta is Italiaans voor stadje) ligt in Italië. In 1999 hebben de burgemeesters van Greve, Orvieto, Bra en Positano het netwerk Cittaslow opgericht. Deze gemeenten waren al actief in de slowfood beweging. Slowfood, als tegenhanger van fastfood, richt zich op puur, lekker en eerlijk eten, behoud van de traditionele keuken en een voedselproductie waarbij rekening wordt gehouden met milieu, planten, dieren en de gezondheid van de mens. Deze bewustwording en kwaliteit hebben de burgemeesters doorgetrokken naar andere thema's in de samenleving. 'Slow' heeft dus te maken met **tijd nemen voor kwaliteit**. Cittaslow is hierbij geen project, maar een 'levensstijl' **vanuit het DNA** van de leden.

Greve

Orvieto

Keurmerk

Cittaslow is op dit moment een **internationaal keurmerk** voor gemeenten met minder dan 50.000 inwoners, die streven naar de **hoogst mogelijke kwaliteit van leven** voor haar inwoners, ondernemers en gasten. Zij willen op de volgende thema's tot de top behoren:

- leefomgeving;
- landschap;
- streekproducten;
- gastvrijheid;
- milieu;
- infrastructuur;
- cultuurhistorie;
- behoud van identiteit.

De burgemeesters van de gemeenten zijn de bestuurlijke trekkers. Zij worden ambtelijk ondersteund door een coördinator/contactpersoon. Cittaslow is een apolitieke netwerk-organisatie. De gemeente bepaalt zelf hoe zij vanuit de Cittaslow-filosofie het streven naar de verbetering van de kwalitatieve waarden ondersteunt.

Bovengenoemd streven wordt gecombineerd met een uitgebreide aandacht voor tradities die gekoppeld zijn aan moderne technieken. Er wordt geïnvesteerd in het bewustzijn van haar inwoners en ondernemers om de waardevolle aspecten van haar eigen gemeenschap te waarborgen. Bovenal is een Cittaslow een samenleving van burgers die voor elkaar zorgt, zij biedt en stimuleert de sociale cohesie tussen de inwoners, en is zo ook een middel ter bestrijding van oude en nieuwe armoede. Een Cittaslow garandeert de vitaliteit van de gemeenschappen, en de voorzieningen van de gemeenschappen worden gehandhaafd. Zij garandeert dat haar inwoners steun krijgen wanneer dit nodig is.

Eén van de belangrijkste concepten van Cittaslow is dat het zich (weer) richt op de aarde, het landschap, het boerenland, de eigen inwoners, en de natuurlijke plaatsen respecteert en waardeert. Een Cittaslow

investeert in duurzaamheid en kwaliteit. Dit is niet vrijblijvend. Zij geeft door middel van haar kwaliteiten betekenis aan de verhouding tussen stad en land. Zij koppelt de groene kwaliteitsgebieden aan de omliggende steden. Ook handhaaft en ontwikkelt zij waardevolle landschappen en biodiversiteit, bevordert zij bio-architectuur, biologische landbouw en biodiversiteit van het landschap. Een Cittaslow zorgt ervoor dat de culturele geschiedenis en gemeenschaps-waarden worden gehandhaafd en versterkt, mede door restauratie. Tevens wordt cultuur(historie) beleefbaar gemaakt via het beschrijven ervan en door het aanbieden van informatie met extra aandacht voor digitale technieken. Een Cittaslow gemeente handhaaft tradities, maar staat ook voor innovatie, dus het beste uit het verleden en het heden combineren met het best denkbare uit de toekomst. Een kwalitatieve versie van 'back to the future'.

Een Cittaslow richt zich op traditioneel geproduceerde producten, objecten en op traditionele ambachten. Zij stimuleert innovatieve technieken voor zover ze duurzaam zijn en geen bedreiging voor het milieu vormen. Een Cittaslow stimuleert regionale producten en korte voedselketens, is nauw verbonden met Slow Food en ondersteunt de ontwikkeling, productie en consumptie van lokale producten. Zij stimuleert de economische ontwikkeling in haar eigen regio.

Een Cittaslow introduceert 'groene' technologieën voor mobiliteit, diensten, infrastructuur. De voorkeur gaat uit naar alternatieve mobiliteit, waarbij het waardevolle landschap kan worden ontdekt door middel van fietspaden en wandelroutes. Doel is ook om jaarlijks de ecologische voetafdruk te verminderen.

Een Cittaslow werkt actief aan het besparen van energie en stimuleert het gebruik van alternatieve, duurzame energiebronnen.

'Herinnering' is ook één van de belangrijke doelstellingen. Een Cittaslow spant zich in om de lokale historische kennis in stand te houden en over te dragen.

Een Cittaslow is duurzaam voor de toekomstige Europese generaties. Een Cittaslow kiest voor duurzame oplossingen. Alle goede dingen worden gehandhaafd en dit mag geen negatief effect hebben op de ontwikkeling van toekomstige generaties.

Netwerk

Wereldwijd vormen de gemeenten met het Cittaslow-keurmerk inmiddels een netwerk van ruim 228 gemeenten. Zij liggen verspreid over 30 landen. Onder andere in Italië (82 leden), Frankrijk (8 leden), Duitsland (16 leden), België (7 leden), Groot Brittannië (5 leden), Denemarken (2 leden) en Polen (27 leden).

In de VNG-uitgave 'Nieuw elan in Gemeentelijke Internationale Samenwerking' (oktober 2015 https://vng.nl/files/vng/publicatie_bijlagen/2015/20151005-nieuw-elan-in.pdf) heeft de VNG 'Cittaslow Midden-Delfland' als een inspirerend voorbeeld van grensoverschrijdende samenwerking gepositioneerd. Een voorbeeld van hoe een eerste overheid zich openstelt en een blik over de grens werpt. Think global, act local.

In Nederland zijn inmiddels tien gemeenten lid. Midden-Delfland (Zuid-Holland) werd in 2008 als eerste lid, en is inmiddels de Cittaslow Hoofdstad van Nederland. De 10 Nederlandse leden zijn:

<u>Gemeente (*)</u>	<u>Lid sinds</u>	<u>Provincie</u>
- Midden-Delfland	2008	Zuid-Holland
- Alphen-Chaam	2010	Noord-Brabant
- Borger-Odoorn	2010	Drenthe
- Vaals	2011	Limburg
- Heerde	2012	Gelderland
- Bellingwedde	2014	Groningen (**)
- Vlagtwedde	2014	Groningen (**)
- Echt-Susteren	2015	Limburg
- Vianen	2015	Utrecht
- Eijsden-Margraten	2016 (juni)	Limburg

* = voor een inzicht in de per gemeente voor Cittaslow beschikbare ambtelijke capaciteit en budgetten, zie bijlage 1.

** = de gemeenten Bellingwedde en Vlagtwedde gaan per 2018 op in de nieuwe gemeente Westerwolde.

Nederlandse (o.a Heerde en Midden Delfland) en Duitse leden Cittaslow

In verband met de geografische spreiding en de exclusiviteit was het uitgangspunt van het Nederlandse Cittaslow netwerk dat één gemeente per provincie kon toetreden. Nadat een redelijke spreiding was bereikt is in 2015 besloten om deze beperking van één gemeente per provincie los te laten. Meer gemeenten (tot 50.000 inwoners) per provincie kunnen nu lid zijn van het Nederlandse Cittaslow netwerk.

In Nederland zijn de volgende 8 gemeenten op dit moment een Cittaslow-deelname aan het overwegen: Gulpen-Wittern (Limburg), Sint Anthonis (Noord-Brabant), Peel en Maas (Limburg), Beesel (Limburg), Oude IJsselstreek (Gelderland), Wassenaar (Zuid-Holland), Oostvoorne (Zuid-Holland) en Waterland (Noord-Holland).

Met betrekking tot Overijssel is bekend dat in het verleden de gemeenten Wierden (2012), Dalfsen (2014) en Haaksbergen (2014) belangstelling voor Cittaslow hebben getoond. Geen van deze drie is daadwerkelijk overgegaan tot toetreding. Hier liggen inhoudelijke (gekoppeld aan lokaal draagvlak) en financiële afwegingen (ten opzichte van andere beleidsopgaven) aan ten grondslag. Op dit moment speelt Cittaslow niet actief voor hen.

Past Cittaslow bij Olst-Wijhe ?, wat willen we bereiken ?

Zoals aangegeven streeft Cittaslow vanuit het DNA van het gebied naar de hoogst mogelijke kwaliteit van leven voor de inwoners. Zij doet dat specifiek via de kernwaarden: gastvrijheid, leefomgeving, landschap, infrastructuur, milieu, streekproducten, cultuurhistorie en behoud van identiteit. Thema's als duurzaamheid en innovatie zijn belangrijke uitgangspunten.

Olst-Wijhe heeft in haar Sociale Toekomstvisie en in de Structuurvisie aangegeven dat zij (nagenoeg) dezelfde waarden ook als kernwaarde ziet voor haar grondgebied. Kleinschaligheid, gemeenschapszin, noaberschap, natuur en landschap, veiligheid, duurzaamheid vormen de sterke punten van Olst-Wijhe. Waarden waarmee zij zich extern (als contramal) kan profileren t.o.v. grote (Hanze)steden. Op de kernwaarden kan door Olst-Wijhe vanuit de dagelijkse praktijk goede invulling worden gegeven. De gebiedsaanpak 'De Kracht van Salland 2014-2020' laat regionale resultaten zien die door samenwerking bereikt worden via de waarden lokale kracht, aanpak van onderaf-op, duurzaamheid, kennisoverdracht en verbinding/bundeling. Wederom waarden die samenvallen met de bevindingen uit de Structuurvisie en het gedachtengoed achter Cittaslow.

Begin september 2016 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu aangegeven dat zij de ambities op het gebied Duurzaamheid/Maatschappelijk Verantwoord Inkopen steviger wil verankeren in het inkoopbeleid en opdrachtgeverschap van overheden. Zij heeft alle overheidsorganisaties, dus ook de gemeente Olst-Wijhe, verzocht het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen daartoe te ondertekenen. Het Manifest MVI, gericht op de effecten op people, planet, profit/prosperity, vervangt het Manifest Professioneel Duurzaam Inkopen uit 2012. MVI richt zich o.a. op; de stimulatie van duurzame innovaties, MVO, SROI, circulaire economie, hernieuwbare energieopwekking, en het verlagen van de milieudruk. Allemaal onderwerpen die aansluiten op het keurmerk Cittaslow. De voor MVI vereiste effectieve verankering binnen de eigen organisatie, kan voor Olst-Wijhe mede vorm gegeven worden via het keurmerk Cittaslow en vice versa.

In onze gemeente heeft nog geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over het (ondertekenen van het) Manifest MVI.

Cittaslow staat voor groen, duurzaam en lokale identiteit, maar ook voor streekeigen en innovatie. Dat past bij de wijze waarop de mensen in Olst-Wijhe leven, werken en recreëren.

Via het keurmerk Cittaslow willen wij, op basis van gebiedseigen DNA, bereiken:

- een versterking van het profiel en de identiteit;
- een bewustwording op kwaliteit van leven;
- de stimulatie van brede maatschappelijke verbindingen;

Met als uiteindelijke einddoelen:

- gastvrij genieten;
- bloeiende lokale economie;
- kwalitatief hoogwaardig wonen in een prettige en veilige leefomgeving.

Lopende lokale programma's of projecten van welke organisatie dan ook worden niet door Cittaslow belemmerd, maar kunnen, o.b.v. de gemeentelijke kernwaarden en het Cittaslow gedachtengoed, qua richting aangescherpt worden. Het Cittaslow-netwerk, waar ook buurgemeente Heerde actief in deelneemt, is een onderscheidend internationaal platform, waardoor Olst-Wijhe zich ook binnen de huidige 388 (01/01/17) Nederlandse gemeenten kan onderscheiden.

Is er voldoende draagvlak voor Cittaslow ?

Om in een beperkt tijdsbestek een beeld te krijgen van hoe tegen het eventuele gebruik van het internationale keurmerk Cittaslow wordt aangekeken, en bijvoorbeeld welke kansen het biedt en/of welke bedreigingen het vormt, is een quick scan gehouden onder 19 maatschappelijke organisaties binnen de gemeente Olst-Wijhe. Met bijna alle organisaties is in de periode 18 mei – 12 september 2016 een apart informeren overleg gevoerd en zijn kort de (on)mogelijkheden besproken. Tot slot is hen verzocht hoe zij tegen het keurmerk aankijken. Alle organisaties zijn uitgenodigd voor de raadsinformatiebijeenkomst op 12 september 2016, waarin de gemeente Midden-Delfland haar ervaringen presenteerde. Twaalf lokale organisaties (*) hebben die raadsinformatiebijeenkomst daadwerkelijk bijgewoond. Het gaat om de volgende organisaties:

1. Salland Marketing (*)
2. Toerist Info (*)
3. Camping Het Klaverblad (*)
4. Staatsbosbeheer
5. Infocentrum IJssel Den Nul
6. Stichting IJssellandschap
7. Historische Vereniging Wijhe (*)
8. Vereniging Aardehuis Oost Nederland + De Waard Eetbaar Landschap) (*)
9. Galerie Brasserie 1703
10. Olst in Transitie (*)
11. Stichting Kleigaten
12. Stichting IJsselhoeven (*)
13. Go Olst
14. Stichting Gastvrij Wijhe (*)
15. Plaatselijk Belang Olst (*)
16. Plaatselijk Belang Wesepe (*)
17. Plaatselijk Belang Welsum (*)
18. Plaatselijk Belang Herxen (*)
19. Plaatselijk Belang Wijhe

Tussen november 2016 en februari 2017 is met 12 grotere bedrijven uit Olst-Wijhe en met 2 onderwijsinstellingen verdiepend gesproken over hun draagvlak (inhoudelijke en financieel) t.o.v. Cittaslow. Omdat het een verkenning betreft, en de beschikbare tijd beperkt was, is op basis van de thema's van Cittaslow, gekozen voor de onderstaande organisaties. Twee bedrijven (zie bijlage 3) hebben hun bestuurlijke besluitvorming niet, voor afronding van dit document, kunnen meedelen.

1. SPIE (locatie Wijhe, voorheen Jansen Venneboer)
2. Stegeman CV
3. Abbott Biologicals B.V. (locatie Olst)
4. Flamco Imz B.V.
5. Gerretsen Wijhe
6. Van Remmen UV Techniek
7. Rabobank Salland
8. Boomgaard/AH
9. Ygdrasil Wijhe
10. Stichting IJssellandschap
11. LTO Salland
12. Eten & Drinken BIJ/Ripperda & Brasserie Op Duur
13. Capellenborg
14. Stichting De Mare (openbaar basisonderwijs Salland)

Maatschappelijk

Voor vele bovengenoemde organisaties was Cittaslow onbekend. Op basis van de gesprekken over Cittaslow heeft een ruime meerderheid van de organisaties aangegeven dat Cittaslow bij hun eigen uitgangspunten past en passend zou zijn voor Olst-Wijhe. De organisaties die gericht zijn op landschap, natuur en toerisme staan met name positief ten opzichte van Cittaslow. Bij hen is de verbinding met de kernwaarden van Cittaslow al voorhanden of op natuurlijke wijze eenvoudig te realiseren. De grotere bedrijven en maatschappelijke organisaties staan allemaal positief ten opzichte van Cittaslow. Graag zouden zij samen met de gemeente nader willen uitwerken hoe vorm kan worden gegeven aan het overkoepelende paraplu-merk 'Cittaslow Olst-Wijhe'. Een aantal is nu al bereid gevonden om hun steun vast te leggen in een financiële bijdrage (zie bijlage 3).

Een vijftal organisaties die de raadsinformatiebijeenkomst in september 2016 hebben bijgewoond, weet nog niet wat Cittaslow voor hen kan betekenen, of zien geen, dan wel slechts een beperkte meerwaarde. Dat komt mede door de onbekendheid met Cittaslow. Een keuze voor Cittaslow werkt, volgens hen, ook financieel concurrerend. (Gemeentelijke) middelen kunnen maar eenmaal worden besteed.

De naam Cittaslow en het internationale logo van een slak vindt een aantal organisaties marketingtechnisch gezien niet handig gekozen. Het heeft volgens hen een negatief, langzaam en weinig dynamische uitstraling, hetgeen Olst-Wijhe juist niet wil zijn.

Het logo en beeldmerk van Cittaslow zijn echter een vast gegeven en zijn niet beïnvloedbaar. Slow staat hierbij symbool voor kwaliteit, authenticiteit, diepgang en genieten, kortom: **tijd nemen voor kwaliteit**.

Gemeentelijke organisatie

Het gedachtengoed van Cittaslow is met verschillende medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie gedeeld. Ook hier bleek dat dit gedachtengoed nog niet bij veel collega's bekend was. Aan de orde was met name de vraag of Cittaslow een passend instrument kan zijn voor de gemeente Olst-Wijhe? De geraadpleegde medewerkers zijn van mening dat er goede parallellen te trekken zijn met de gemeente Olst-Wijhe, m.n. qua kleinschaligheid, aandacht voor duurzaamheid, rust en mooie natuur. Belangrijk is of onze gemeente bij Cittaslow past, maar vooral is bepalend of Cittaslow bij Olst-Wijhe (inwoners/ ondernemers/organisaties) past. Cittaslow moet wel voldoende breed door allen (ook door de eigen gemeentelijke organisatie) omarmd worden, wil het daadwerkelijk tot aanwijsbare meerwaarde leiden. De positionering van en communicatie over Cittaslow binnen de gemeentelijke organisatie zal, mede door haar huidige onbekendheid binnen de organisatie, nog wel het een en ander vragen van de medewerkers.

Het hebben en bewust zijn van een identiteit en daaraan gekoppeld een duidelijke profilering is volgens de medewerkers een goede zaak. Die identiteit is benoemd in de concept 'Structuurvisie'. Zij kan versterkt worden via het keurmerk Cittaslow, evenals door acties vanuit de gemeentelijke opgave met betrekking tot duurzaamheid en het Manifest MVI. Hier liggen dan ook onderling versterkende koppelingen voor de hand.

Qua gebied

Het Sallandse gebiedsprogramma 'De Kracht van Salland' spreidt veel energie ten toon en loopt al enige jaren. Het loopt nog door tot 2020. Zij is geen internationaal keurmerk, maar een gesubsidieerd gebiedsprogramma voor Deventer-Raalte-Olst/Wijhe. Het geeft Olst-Wijhe intern identiteit, maar is minder extern vermarktbaar (is overigens ook niet met dit doel opgezet. Doel is leefbaarheid platteland stimuleren). Het sluit prima aan bij de kernwaarden en uitvoering van Cittaslow. Lokale kracht, (product)ontwikkeling van onderop, integraal, duurzaam, het leggen van verbindingen en cultuur(historie) bijvoorbeeld, vormen in beide programma's de basis. De bedoeling van het keurmerk Cittaslow is dat het wordt geladen met concrete activiteiten uit de gemeenschap. In haar werkwijze en uitvoering zal De Kracht van Salland niet worden belemmerd door activiteiten voortkomend uit de Cittaslow gedachte. Zij kan in haar huidige vorm in haar kracht blijven en doorgang vinden.

Wat zijn de gevolgen van de invoering van het keurmerk Cittaslow ?

Organisatorisch

Wanneer er gekozen wordt voor het internationale keurmerk Cittaslow, dan moeten de gemeente, de bedrijven en de maatschappelijke organisaties in gezamenlijkheid er de schouders onder zetten. Gelet op de interne (maar ook externe) onbekendheid met Cittaslow zal het gedachtengoed van Cittaslow nog meer gepresenteerd en nader ingevuld moeten worden. Naast ondersteunende uitingen zijn tijdens de draagvlakgesprekken ook vragen gesteld. Door met het gedachtengoed van Cittaslow in de praktijk te werken kunnen deze vragen beantwoord worden. Of er uiteindelijk voldoende en blijvend draagvlak is, moet de praktijk uitwijzen, maar door te doen leert men, en wordt het eigen. In dit proces hebben bestuurders en managers een voorbeeldrol.

Uit het stakeholdersonderzoek en de inventarisatieronde bij de grotere bedrijven en maatschappelijke organisaties blijkt dat de uitgangspunten van Cittaslow worden onderschreven. Men heeft bereidheid getoond om in gezamenlijkheid vorm te geven aan het programma Cittaslow.

Bij een keuze voor Cittaslow, zal het als apart item (kopje) onderdeel uit moeten maken van college- en raadsvoorstellen. Tevens moet Cittaslow consequent vervat worden in gemeentelijke communicatie uitingen.

Ieder lid van het Nederlandse Cittaslow-netwerk stimuleert en jaagt ambtelijk en bestuurlijk de (door)ontwikkeling van het keurmerk Cittaslow op zijn grondgebied aan. Inwoners en bedrijven worden actief betrokken. Cittaslow wordt uitgedragen via diverse communicatiekanalen.

De Nederlandse deelnemers wisselen onderling ervaringen en kennis uit en bespreken/bezoeken (ter inspiratie) goede voorbeelden uit hun eigen praktijk. Dit gebeurt ambtelijk via het contactpersonen/coördinatorenoverleg en bestuurlijk via het burgemeestersoverleg. In 2017 wordt een digitale informerende Cittaslow-folder gepubliceerd.

Jaarlijks organiseert één gemeente een ontmoetingsdag Cittaslow voor raadsleden en supporters (organisaties die Cittaslow in de gemeenten actief uitdragen) van de Nederlandse Cittaslow gemeenten.

Financieel

Het zijn van een Cittaslow gemeente betekent dat er lokaal een concrete invulling gegeven moet worden. Hiervoor worden de bestaande, lopende reguliere projecten en voorzieningen mogelijk aangevuld met toekomstige Cittaslow projecten. Daarvoor moeten lokale netwerken van overheid, ondernemers, onderwijs, (maatschappelijke) organisaties, afstemmen, aanjagen, stimuleren, en communiceren. Het lidmaatschap en de (jaarlijkse) inspanningen vergen structurele en incidentele budgetten. Zowel van de gemeente als van ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers. De gezamenlijke ambitie bepaalt de hoogte van het kostenniveau. In de startfase zullen extra inspanningen geleverd moeten worden om Cittaslow bekendheid te geven in de gemeenschap.

Kosten & Dekking

T.b.v. de gemeentelijke organisatie moet m.b.t. de structurele en incidentele financiële middelen vooralsnog gerekend worden met respectievelijk € 16.650,-- aan structurele en € 13.850,-- aan incidentele kosten.

Ook is een incidenteel aanjaagbudget gewenst. Met betrekking tot 2018 kan dit budget gedekt worden door externe partijen.

Voorgaande is gebaseerd op het voorgestelde ambitieniveau. Een hoger ambitieniveau leidt tot hogere kosten.

Samengevat kan voorgaande als volgt worden weergegeven:

* 2017:

Incidenteel 2017:

	<u>Kosten</u>	<u>Dekking</u>
- auditkosten:		
- gem. ambt. uren (150 schaal 10 (€ 50,-))	€ 7.500,-	
- vertaling Int. aanvraag in Engels	€ 750,-	
- kosten gem.Midden-Delfland	€ 600,-	
	----- +	
	€ 8.850,-	
	=====	
		incidenteel <u>extra gemeentelijk</u> budget
		benodigd van € 8.850,-.

* 2018:

Structureel 2018:

	<u>Kosten</u>	<u>Dekking</u>
- lidmaatschap Internationaal	€ 2.500,-	
- lidmaatschap Nederland	€ 250,-	
- best. en ambt. deelname-/reiskosten jaarcongres e.d.(2 p.)	€ 1.000,-	
- deelname bijeenkomsten Ned.	€ 400,-	
- gem. coördinator 250 uren schaal 10 (€ 50,-)	€12.500,-	
	----- +	
	€16.650,-	
	=====	
		structureel <u>extra gemeentelijk</u> budget
		benodigd van € 16.650,-.

Incidenteel 2018:

	<u>Kosten</u>	<u>Dekking</u>
- Gem. budget t.b.v.comm./ promotie-uitingen (bijv.(digitale) promofolder, vlaggen, social Media.	€ 5.000,-	zal gedekt worden uit regulier beschikbare gemeentelijke middelen Recreatie & Toerisme en Groen & Landschap.
- Stimulerings-/aanjaagbudget bestemd voor stimuleren en ondersteunen van initiatieven van organisaties in Olst-Wijhe.	€ 6.950,-	zal in 2018 extern gedekt worden door extra bijdragen vanuit het lokale bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties .

Dekking van de structurele kosten is niet mogelijk vanuit de reguliere gemeentelijke budgetten. Van de incidentele kosten kan € 5.000,- gedekt worden vanuit reguliere gemeentelijke middelen 2018. De kosten van het stimulerings-/aanjaagbudget 2018 kunnen worden gedekt uit bijdragen vanuit het lokale bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties. Uit de verdiepende gesprekken met deze organisaties is gebleken, dat een aantal (zie bijlage 3) bereid is tot het leveren van een financiële bijdrage ten behoeve van het stimulerings-/aanjaagbudget. Deze Cittaslow-supporters+ zouden tevens een rol willen vervullen bij de nadere vormgeving van dit 'aanjagen' en het verbinden van lokale partijen en projecten/ideeën.

Opbrengsten lidmaatschap

Zoals bij zoveel beleidsinspanningen zijn de directe opbrengsten van Cittaslow moeilijk direct meetbaar te maken. De opbrengst van het internationale keurmerk Cittaslow is dat de gemeente Olst-Wijhe haar huidige profiel en identiteit versterkt. Duidelijker wordt dat Olst-Wijhe staat voor hoge kwaliteit van leven. Het wonen, werken en recreëren in Olst-Wijhe zal via de kernwaarden en Cittaslow-inspanningen kwalitatief een upgradering krijgen. Dat gaat via o.a. duurzaamheid, naoberschap, energiebesparing,

gezondheid, biodiversiteit, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid, slowfood/streekproducten etc. Met het Cittaslow-keurmerk wordt Olst-Wijhe nog meer een ondernemende gemeente in Salland. Samen met de Cittaslow-gemeente Heerde kan een groter gebied internationaal vermarkt worden.

Via productontwikkeling, die vorm wordt gegeven door ondernemers, maatschappelijke organisaties en de gemeente, komen er via (nieuwe) coalities bijvoorbeeld bijpassende toeristische producten (evenementen, arrangementen, slow-routes) beschikbaar die daarna via Salland marketing gepromoot worden. De vermarkting van de gemeente moet op de middellange termijn resulteren in een stijging van toeristische bezoeken en daarmee een stijging van de omzet van de gemeentelijke ondernemers. Bedrijvigheid trekt bedrijvigheid aan wat de regionale economie uiteindelijk ten goede komt. Onderwijsinstellingen kunnen de betekenis en inhoud van Cittaslow opnemen in de lespakketten. De landbouw kan speciale aandacht geven aan oude gewassen. De infrastructuur wordt via innovaties duurzamer vormgegeven (bijvoorbeeld ledverlichting, plastic-roads).

In alle Nederlandse Cittaslow-gemeenten worden projecten uitgevoerd die specifiek een relatie hebben met het keurmerk Cittaslow. De projecten liggen vooralsnog voornamelijk binnen de thema's:

- vrijetijdseconomie;
- cultuur(historie);
- onderwijs;
- landbouw;
- natuur;
- milieu;
- gezondheid;
- sociaal-maatschappelijk.

Voor de concrete projectomschrijvingen per gemeente wordt verwezen naar bijlage 2.

Doordat de gemeente lid is van een internationaal netwerk wordt de toegankelijkheid van met name Europese subsidies vergroot. In Europees verband komen er op termijn waarschijnlijk speciale subsidiebudgetten voor grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten binnen het Cittaslow spectrum. De Cittaslow-organisatie spreekt daarover voorbereidend met Brussel.

Conclusies en Aanbevelingen.

Conclusies

Olst-Wijhe voldoet aan het inwonerscriterium van Cittaslow, en heeft inhoudelijk op alle thema's van Cittaslow voldoende te bieden. De certificering van Cittaslow lijkt daarom voor Olst-Wijhe haalbaar. Een audittraject moet uitwijzen of certificering daadwerkelijk mogelijk is.

Cittaslow biedt versterking bij de realisatie van een op kernwaarden overkoepelend helder extern gericht profiel. Het werkt verbindend. Dit op basis van het gebiedseigen DNA. Lopende lokale programma's of projecten, waaronder de Structuurvisie en De Kracht van Salland, worden niet door Cittaslow tegengehouden, maar kunnen qua richting meer scherpte op kwaliteit krijgen. De relatie met buurgemeente Heerde kan via Cittaslow geoptimaliseerd worden. Olst-Wijhe zou een duurzame 'Groene Ster' kunnen worden tussen de Hanzesteden Deventer en Zwolle. Het Cittaslow netwerk biedt een structurele verbinding met thematische kennis en kunde.

Breed draagvlak bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zorgt voor een succesvolle lokale invulling van het keurmerk Cittaslow. Dit is een groeiproces van een aantal jaren. Duidelijk is dat daar nog stappen gezet moeten worden. Cittaslow is nu nog te onbekend. De benodigde structurele en incidentele middelen komen deels van de lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties, en kunnen deels ten laste gebracht worden van reguliere gemeentelijke budgetten. Daarnaast zijn er ook structurele en incidentele aanvullende gemeentelijke budgetten vereist.

Aanbevelingen

1. Kies vol voor Cittaslow !

Kiezen voor Cittaslow biedt een versterking op de koers van de gemeente: kwaliteit, groen, duurzaam en respect voor de lokale identiteit. De uitgangspunten van Cittaslow moeten niet alleen op papier, maar juist in de praktijk te herkennen zijn. De bestuurders zijn in eerste instantie de trekkers en moeten in Cittaslow geloven om het geloofwaardig uit te dragen. Een bewuste profielkeuze moet terug te vinden zijn in de beleidskeuzes die gemaakt gaan worden. Raadzaam is het om de match met Cittaslow als apart item (kopje) onderdeel uit te laten maken van college- en raadsvoorstellen en Cittaslow consequent te vervatten in gemeentelijke communicatie uitingen. De nog door de gemeenteraad vast te stellen Structuurvisie is een beleidsdocument om mede richting te geven aan Cittaslow.

2. Betrek de samenleving !

Omdat het keurmerk wordt toegekend aan de gemeente is het belangrijk om de samenleving actief bij het keurmerk te betrekken. De maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners zijn zeer belangrijke ambassadeurs en supporters van de gemeente. Zonder draagvlak van hen verwordt het keurmerk tot een papieren werkelijkheid. Het is aan te raden om na uw besluit aan te willen sluiten bij Cittaslow, een (slechts) ondersteunend communicatieprogramma op te stellen om dit proces actief in de juiste banen te leiden. Dit programma kan ook intern ingezet worden.

3. Stel (structurele en incidentele) middelen beschikbaar !

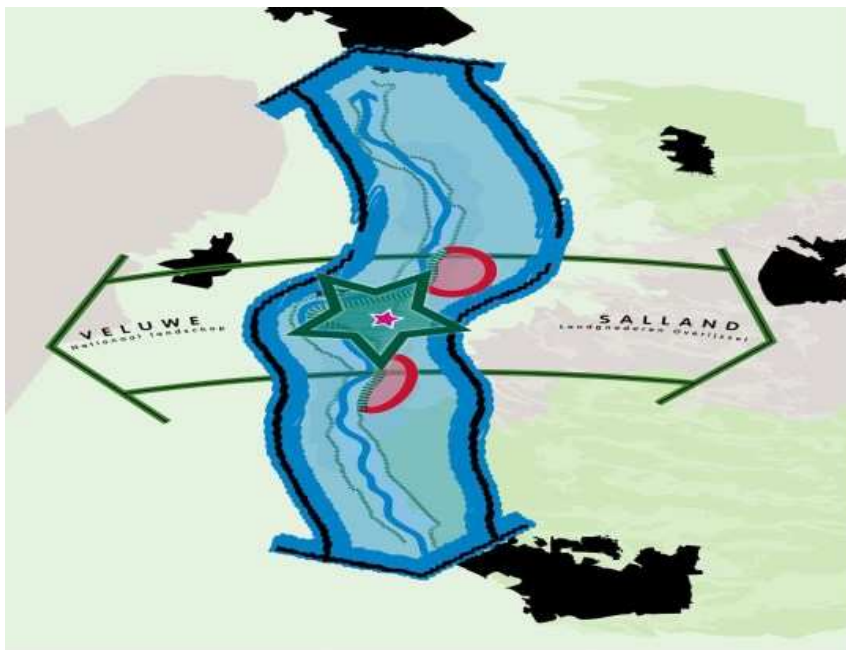
Een structureel budget is nodig om Olst-Wijhe als Cittaslow gemeente op de kaart te zetten. Hierdoor kunnen initiatieven ondersteund of geïnitieerd worden die bijdragen aan het gedachtegoed van Cittaslow. Verder is naast bestuurlijke ook ambtelijke capaciteit benodigd om de Cittaslow uitgangspunten uit te dragen/te coördineren en (breder) draagvlak te verkrijgen. Een aantal Cittaslow-gemeenten in Nederland hebben specifiek een parttime coördinator Cittaslow ingesteld, andere hebben de beleidsmedewerker R&T/EZ van uren voorzien. Ook komt het voor dat de Cittaslow-werkzaamheden onderdeel zijn van ieders reguliere takenpakket.

Cittaslow worden is één, Cittaslow blijven en uitbouwen is de echte uitdaging !

Een aantal grotere bedrijven en maatschappelijke organisaties staan positief ten opzichte van Cittaslow. Graag zouden zij samen met de gemeente nader willen uitwerken hoe vorm kan worden gegeven aan het overkoepelende paraplumerk 'Cittaslow Olst-Wijhe'. Een financiële bijdrage voor het stimulerings-/aanjaagbudget 2018 is door hen in het vooruitzicht gesteld.

4. Optimaliseer de verbinding Veluwe/Salland !

Buurgemeente Heerde is Cittaslow sinds 2012, heeft ervaring en ligt aan de Gelderse kant van de IJssel. Dit biedt met name vanuit recreatie en toerisme nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden. Beide gemeenten kunnen zowel de Veluwe als Salland met elkaar verbinden. Het biedt zowel nationaal als internationaal kansen om gezamenlijk arrangementen te ontwikkelen en Heerde/Olst-Wijhe als één Cittaslow-gebied te vermarkten. Salland Marketing/Marketing Oost onderkennen de kansen en mogelijkheden van deze Oost-West-as, als aanvulling op de Noord-Zuid-as Zwolle-Deventer.

Heerder transportondernemer voert logo Cittaslow op vrachtwagen

Hoe kan het keurmerk Cittaslow verkregen worden ?

Om de status van Cittaslow te verkrijgen moet een gemeente de richtlijnen van Cittaslow aanvaarden en eraan werken om de kwaliteit van leven te verhogen.

De aanvraagprocedure gaat grosso modo als volgt:

1. Interesse kenbaar maken.
2. Presentatie door Hoofdstad Cittaslow Nederland (gehouden tijdens raadsinformatiebijeenkomst Olst-Wijhe op 12/9/16. De presentatie is in de vorm van sheets naar de raadsleden gezonden).
3. Pre-audit (formeel verzoek doen).
4. Audit uitvoeren (vragenlijst beantwoorden tot een verslag document over de Cittaslow-staat van de gemeente Olst-Wijhe (*).
5. Beoordeling door Cittaslow-Nederland.
6. Advies aan Cittaslow Internationaal.
7. Besluit door Cittaslow International.
8. Uitreiking certificaat Cittaslow in Italië

* = De audit vindt plaats op de volgende thema's:

- Leefomgeving
- Landschap
- Streekproducten
- Gastvrijheid/Sociale cohesie
- Klimaat/Duurzaamheid/Milieu
- Infrastructuur/Vervoer
- Cultuurhistorische waarden en diversiteiten
- Behoud van eigen identiteit

Bijlage 1

Overzicht personele capaciteit en budgetten in Nederlandse Cittaslow gemeenten.

Gemeente	Lid sinds	Pers capaciteit p.j.	Budget p.j.	Provincie
- Midden-Delfland	2008	100 uren (Stafeenheid). Daarnaast komen er uren uit reguliere takenpakketten	Lidmaatschap en reiskosten uit budget contributies/verblijf . Daarnaast middelen uit reguliere thematische budgetten	Zuid-Holland
- Alphen-Chaam	2010	200 uren (Vanuit Beleidsontwikkeling en Communicatie)	€ 5.000,-- als onderdeel van budgetten R&T. Daarnaast middelen uit reguliere thematische budgetten	Noord-Brabant
- Borger-Odoorn	2010	700 uren (Vanuit EZ/R&T, Kern en Kader en Communicatie)	€ 15.000,--	Drenthe
- Vaals	2011	Uit reguliere takenpakketten	Lidmaatschap uit specifiek Cittaslowbudget. Daarnaast middelen uit reguliere thematische budgetten .	Limburg
- Heerde	2012	400 uren (Vanuit R&T en Communicatie)	€ 5.000,-- . Daarnaast middelen uit budgetten Representatie en R&T .	Gelderland
- Bellingwedde	2014	0,6 fte	€ 30.000,-- (2016 € 40.000,-) Daarnaast middelen uit reguliere thematische budgetten .	Groningen (*)
- Vlagtwedde	2014	zie Bellingwedde (*)	Zie Bellingwedde (*)	Groningen (*)
- Echt-Susteren	2015	0,5 fte , wordt waarschijnlijk 0,25 fte	Middelen uit reguliere thematische budgetten .	Limburg
- Vianen	2015	200 uren per jaar (vanuit Cittaslow, R&T en Communicatie)	€ 3.000,-- . Daarnaast middelen uit Representatie	Utrecht
- Eijsden-Margraten	2016 (juni)	Onbekend, nl onderdeel van de lopende reorganisatie	€ 5.000,--	Limburg
+				
- Voorstel: Olst-Wijhe 2017		250 uren	€ zie blz. 15	Overijssel

Bijlage 2

Overzicht van een aantal Cittaslow gerelateerde projecten in de Nederlandse Cittaslow gemeenten.

- * Midden-Delfland: (2008)
- Basisscholen integreren Cittaslow in hun lespakket;
  - Studenten van de VMBO/MBO voeren Cittaslow praktijkopdrachten uit;
  - Een lunch Cittaslow voor kids;
  - De Stoere Boeren Boterham (producenten leveren gezamenlijk. Het college serveert dit bij lunches);
  - Inmiddels 30 B&B's;
  - Ondernemers adopteren Cittaslow in hun bedrijfsvoering (innovatie). Een lokale tuinbouw-ondernemer heeft zijn productieproces Cittaslow geïnnoveerd met de teelt van druiven. Melkveehouders werken in overwegende mate volgens het principe van kringlooplandbouw (incl. oprichting melkcoöperatie);
  - Gemeente (openbare werken) gebruikt groene ledverlichting, hergebruik van bestrating, natuurvriendelijke oevers met opkweek eigen zaden;
  - Cittaslow is een vast onderdeel van de gemeentelijke beleidsafwegingen.

- * Alphen-Chaam: (2010)
- CittasTour (basisschoolleerlingen maken kennis met (eigen) cultuurhistorie);
  - LandStad de Baronie (streek rond Breda wil als slow regio inzetten op Food, Cultuurhistorie, Natuur & landschap)

- * Borger-Odoorn (2010)
- Cittaslow paspoort voor toeristen/bezoekers (kortingskaart producten en horeca);
  - Opzetten ambachtseconomie (oude ambachten);
  - IVN-scholenproject (w.o. een bezoek aan afvalbrengpunt (afvalscheiding));
  - Actie tegen voedselverspilling op preuvenement, uitgevoerd door scholen (enquête/info);
  - Discussie duurzame landbouw en veeteelt;
  - Fietstocht Cittaslow Sunday;
  - Cittaslow Friday/streekproductenmarkt;
  - Gezondheidsprogramma Fit 4 Business voor gemeentelijke medewerkers;
  - Afvalscheiding in gemeentehuis;
  - Introductie gemeentelijke dienstfietsen;
  - Cittaslow-pakket voor zieke medewerkers.
- * Vaals: (2011)
- Het gemeentelijk facilitaire bureau heeft 2 werkervaringsplekken voor uitkeringsgerechtigden gecreëerd. Diverse personen zijn doorgestroomd naar een reguliere betaalde baan buiten de gemeentelijke organisatie;
  - Via het 'Klimaatbeleidsplan' uitvoeren van energievriendelijke maatregelen in gemeentelijke panden
- * Heerde: (2012)
- Een ondernemer heeft een truck laten opmaken in 'Cittaslow Heerde'-stijl;
  - De realisatie van een natuurboerderij o.b.v. Cittaslow gedachtengoed;
  - Realisatie diverse toeristische arrangementen o.b.v. Cittaslow;

- Een Cittaslow-markt door de stichting 'Wij zijn Heerde';
- Een Cittaslow jaarprijs (tijdens nieuwjaarsbijeenkomst);
- Cittaslow is een vast onderdeel van de gemeentelijke beleidsafwegingen.

Prijsuitreiking door burgemeester Pijnenburg (gem. Heerde) aan een ondernemer/Cittaslow supporter

- * Bellingwedde/
Vlagtwedde:
(2014)
  - 'Zorg dicht bij'. Project met huisartsen;
  - Facebook Cittaslow verbindingsgroep;
  - Dorpsraad organiseert Cittaslow-dag 2017;
  - Drie jarig onderzoek naar resultaten van Cittaslow (i.s.m. Hanze Hogeschool);
  - Onderwijs-educatie-project 2017. Toekomstige generatie en zorg dicht bij burgers;
  - Film met jeugdigen over de kernwaarden (bijv. gastvrijheid) van Cittaslow in de gemeente. Waar zitten ze en hoe wordt er uiting aan gegeven. Wat betekent: Cittaslow minded maken van Thema Duurzaamheid, de Cultuurnota, en het Leefbaarheidsplan;
  - Zonnevelden project (in 2017).

- * Echt-Susteren:
(2015)
  - Toeristische arrangementen (rond wandel- & fietsroutes en streekproducten);
  - Realisatie buurtpreventieteams (leefbaarheid en veiligheid);
  - Realisatie huiskamerplus (ondersteuning/dagvoorziening);
  - BosWerkt en Pergamijn (ondersteuning mensen verstandelijke beperking en afstand tot de arbeidsmarkt).

- * Vianen:
(2015)
  - Dorpswinkeltje met moestuin door bewoners (vrijwilligers + gehandicapten) teruggebracht;
  - Kaasboerderij met kaas van eigen koeien;
  - Ontwikkeling van wandelpaden langs campings (in wording);
  - Geen Mac D. in stadshart (verkeer/afval), wel langs snelweg.

- * Eijsden-Margraten:
  - Nog geen passende resultaten voorhanden.
 (juni 2016)

Bijlage 3

Overzicht ondersteuning vanuit lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties Olst-Wijhe m.b.t. stimulerings/promotiebudget Cittaslow.

Zoals op de bladzijden 12 en 13 aangegeven hebben (op dit moment) enkele grotere bedrijven uit Olst-Wijhe al aangegeven dat, naast inhoudelijke ondersteuning t.o.v. het keurmerk, zij ook bereid zijn tot het leveren van een financiële bijdrage ten behoeve van het stimulerings/promotiebudget. Het gaat dan om de volgende organisaties:

- SPI te Wijhe € 1.000,--
Quote: "SPIE ondersteunt de Cittaslow gedachte vanuit de visie dat bedrijven een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben om (mee) te werken richting een circulaire economie met Smart Cities en E-fficiënt buildings."

- Stegeman CV te Wijhe/Deventer € 1.000,--
Quote: "Binnen Stegeman CV staat aandacht voor onze producten en mensen centraal. Dag in dag uit werken we aan een optimale kwaliteit van onze vleeswaren, waarbij we streven naar maximale transparantie en minimale verspilling. De Cittaslow-gedachte sluit dan ook perfect aan bij datgene waar Stegeman CV voor staat."

- Abbott Biologicals B.V. te Olst I € 1.000,--
Quote: "Abbott wil, als belangrijke werkgever van de gemeente Olst-Wijhe (en directe omgeving), de ambitie van de gemeente Olst-Wijhe om het keurmerk Cittaslow te verkrijgen graag ondersteunen. Er is een goede match met het duurzame beleid van Abbott en de verschillende Cittaslow thema's."

- Rabobank Salland € 1.000,--
Quote: "Wij ondersteunen Cittaslow omdat wij als Rabobank Salland graag bijdragen aan een duurzame vitale samenleving met behoud van waardevolle voorzieningen en leveren graag een bijdrage aan bestrijding van oude en nieuwe armoede. Dit versterkt in onze ogen de sociale cohesie en maken een samenleving sterker."

- St. IJssellandschap te Olst € 1.000,--
Quote: "IJssellandschap draagt al 750 jaar zorg voor ons prachtig gevarieerde landschap. Dit doen wij met toewijding en met het oog ook op de toekomst. Centraal staan waarden als cultuurhistorie en behoud van identiteit. Wij herkennen ons daarom

in Cittaslow en dragen graag bij aan de verdere ontwikkeling van dit keurmerk.”

- Van Remmen UV Techniek te Wijhe € 500,--
 Quote: “Samen maken we het verschil: Een economisch gezonde samenleving bestaat bij de gratie van een goede sociale cohesie en aandacht voor de natuur waarin wij leven. In Salland zou dit een vanzelfsprekendheid “moeten” zijn.”
- Capellenborg te Wijhe € 500,--
 Quote: “De principes vanuit het manifest Cittaslow passen uitstekend binnen onze onderwijsvisie. Ons onderwijs leent zich dan ook uitstekend voor bijvoorbeeld de principes sociale cohesie, duurzame toekomstige generaties en innovatie. Het "vak" ExpoLab is een mooi voorbeeld om onze toekomstige generatie op te leiden naar een duurzame toekomst.”
- De Waard Eetbaar Landschap te Olst € 400,--
 Quote: “Als ervaren groene kennis pionier en sociaal ondernemer voel ik mij door de CittaSlow-ambitie van gemeente Olst-Wijhe expliciet uitgenodigd om mijn input te blijven leveren aan de verhoging van onze gezamenlijke kwaliteit van leven.”
 +
 Quote: “van Stichting Eetbaar Olst-Wijhe: Op basis van de doelstellingen van onze stichting is het nagenoeg vanzelfsprekend dat wij onze organisatie zien als een ambitieuze actor op de terreinen waarop het keurmerk meerwaarde zou gaan bieden. Zodoende ondersteunen wij het initiatief van harte, en zien we uit naar het moment, dat in de komende maanden te verwachten is, waarop daarover een besluit wordt genomen. Onze morele steun richt zich op een positieve uitkomst, waarmee een inspirerend nieuw kader zou worden geschapen om onze directe en indirecte bijdragen extra effectiviteit te kunnen geven.”
- Gerretsen Wijhe te Wijhe € 300,--
 Quote: “Gerretsen Wijhe koestert traditie, maar ontwikkelt ook innovatieve duurzame oplossingen met oog voor de toekomst”.
- Eten & Drinken BIJ/Ripperda & Brasserie Op Duur te Den Nul € 250,--
 Quote: "Wij stimuleren de ontwikkeling van regionale

producten en commerciële handel in onze eigen regio, daarnaast bieden wij een (werk)plek voor iedereen binnen onze samenleving" Lees: Citta Slow! "Onze steun is daarom vanzelfsprekend".

- Ygdrasil te Wijhe € 00,--
Quote: ..ondersteuning in beraad. Quote volgt na 10 feb...

  - Marketing Oost/ te Zwolle/ € 00,--
Salland Marketing te Deventer
Quote: "Kansen zien wij, zeker binnen het landelijke Salland, samen met buurgemeente Heerde aan weerszijden van de IJssel. Het vraagt wel strategie, continuïteit, budget en er vol voor gaan. Dan kan Cittaslow een mooi onderscheidend keurmerk zijn binnen Salland, Overijssel, Regio Zwolle en Landsdeel Oost."

  - LTO Salland te Olst € 00,--
Quote: "Net als het project 'Salland Boert en Eet Bewust', verbindt Cittaslow stad en platteland en stimuleert het duurzame, innovatieve en kwalitatief hoogstaande, maar vooral ook rendabele voedselproductie. LTO Salland ondersteunt daarom dit keurmerk."

  - Boomgaard/AH te Wijhe € 00,--
Quote: "Wij ondersteunen het Cittaslow keurmerk. In onze winkel hebben wij volledig ingezet op duurzaam en innovatie. Geïnvesteed is in warmteterugwinning, ledverlichting, dagafdekkingen voor de koeling en diepvries. Ook hebben wij geen gasaansluiting meer."

  - Stichting De Mare/openbaar basisonderwijs Salland € 00,--
Quote: ..ondersteuning in beraad. Quote volgt na 5 maart..
- +
totaal € 6.950,--
=====